

Wzorcowe hasła przedmiotowe JHP BN – czy są potrzebne?

Głównymi użytkownikami bibliotek pedagogicznych są kształcący się i doskonalący nauczyciele, studenci przygotowujący się do zawodu nauczyciela oraz słuchacze zakładów kształcenia nauczycieli. Innowacje w edukacji oraz system awansu zawodowego, stawiają przed nauczycielami wymóg posiadania wysokich kwalifikacji i kompetencji zawodowych, skłaniając ich do ustawicznego doskonalenia się. Ważnymi użytkownikami usług bibliotek pedagogicznych, stanowiącymi dużą pod względem liczebności grupę, są też studenci, głównie uniwersytetów, ale też innych uczelni kształcących na kierunkach ze specjalnością nauczycielską czy też uczestnicy kursy pedagogiczno-psychologiczne, słuchacze studiów podyplomowych i wszelkiego rodzaju kursów kwalifikacyjnych.

Mając na uwadze zaspokojenie swoich odbiorców, w bibliotekach pedagogicznych prowadzi się politykę gromadzenia, przechowywania i udostępniania zbiorów ukierunkowaną na literaturę naukową z zakresu pedagogiki, psychologii oraz pokrewnych dziedzin wiedzy.

Zgromadzenie dużego i różnorodnego księgozbioru to jednak tylko połowa sukcesu. Czytelnik musi bowiem mieć szansę dotrzeć do potrzebnej literatury.

Dawne katalogi kartkowe, w większości przeszły już do historii, do bibliotek wprowadzono komputerowe bazy danych. Dają one możliwość wyszukiwania książek znajdujących się w bibliotece, także poza nią, on-line. Związane to jest jednak z pewnymi problemami. Jeżeli czytelnik nie zna autora lub tytułu książki, musi skorzystać z innej opcji wyszukiwania, hasła przedmiotowego. Nie mając możliwości skorzystać z pomocy bibliotekarza, jest zmuszony radzić sobie samodzielnie.

Biblioteka Pedagogiczna w Pile i jej filie, podobnie jak wiele bibliotek polskich, także pedagogicznych, stosuje Język Haseł Przedmiotowych Biblioteki Narodowej. To bardzo wszechstronny i rozbudowany system haseł, który ma na celu umożliwienie czytelnikom dodarcia do poszukiwanej literatury. Wydawałoby się, nic prostszego. Wpisuję słowo, które kojarzy mi się z poszukiwaną tematyką i już otrzymuję informację o książkach z tej dziedziny. Miałoby to swoje uzasadnienie, gdyby język polski nie był tak różnorodny, pełen synonimów, bardzo bogaty w słownictwo. Określenia dla nas oczywiste, nie zawsze są takie dla innych. Stąd też konieczność zastosowania w indeksie haseł przedmiotowych, tzw. haseł wzorcowych. Zawierają one hasła zastosowane w wyszukiwaniu, jak też hasła odrzucone. Jeżeli czytelnik wpisze takie hasło odrzucone, to za pomocą informacji zawartej w katalogu, zostanie przekierowany do hasła stosowanego.

Przykładem może być, tak by się wydawało oczywiste, hasło DYDAKTYKA. Jest to jednak hasło odrzucone i czytelnik kierowany jest do hasła NAUCZANIE.

Dla ułatwienia korzystania z JHP BN, stosowane są tzw. hasła wzorcowe, czyli hasła przyjęte do stosowania. Mają one strukturę złożoną. Oprócz hasła używanego przy wyszukiwaniu, mogą zawierać również informacje o hasłach odrzuconych (synonimach lub quasi-synonimach), wtedy odsyłają do hasła właściwego. Mogą też kierować do terminów szerszych, węższych lub kojarzeniowych.

U = (termin przyjęty)

NU = nie używaj (synonim lub quasi-synonim)

TS = termin szerszy (nadrzędny)

TW = termin węższy (podrzędny)

TK = termin kojarzeniowy

Przykładem może być wcześniej wspomniany termin DYDAKTYKA. W katalogu biblioteki będzie on miał postać:

Dydaktyka zob. **Nauczanie**

A kiedy przejdziemy do wskazanego hasła, to otrzymujemy informację o możliwości wyszukiwania także poprzez inne hasła:

Nauczanie

NU (*termin odrzucony*) : Dydaktyka ; Metodyka – nauczanie ; Szkolnictwo - nauczanie

zob.też: TS (*temat szerszy*) : Kształcenie

zob też: TK (*temat kojarzeniowy*) : Czytanie ; Gry edukacyjne ; Konkursy szkolne ;

Lektura szkolna ; Oceny szkolne ; Olimpiady szkolne ; Pomoce dydaktyczne ;

Pracownie szkolne ; Selekcja szkolna ; Uczenie się ; Wypracowania szkolne ;

Podręczniki ; Programy nauczania

zob też: TW (*temat węższy*) : Edukacja domowa ; Indywidualny tok nauczania ; Korepetycje ;

Kształcenie integracyjne ; Nauczanie dorosłych ; Nauczanie programowane ;

Zajęcia korekcyjno-wyrównawcze.

Szukając można docierać do coraz bardziej szczegółowych zagadnień.

Np. przechodząc do hasła: **Gry edukacyjne** trafiamy na rekord wzorcowy:

Gry edukacyjne

NU (*termin odrzucony*) : Gry dydaktyczne ; Gry szkoleniowe ;

Gry i zabawy umysłowe – stosowanie - nauczanie

TS (*temat szerszy*) : Gry i zabawy umysłowe

TK (*temat kojarzeniowy*) : Nauczanie ; Pedagogika zabawy

TW (*temat węższy*) : Gry kierownicze

Uściślając zagadnienie przechodzimy jeszcze głębiej znaczeniowo.

Gry kierownicze

NU (*termin odrzucony*) : Gry decyzyjne

TK (*temat kojarzeniowy*) : Decyzje

lub do tematu kojarzeniowego:

Pedagogika zabawy

TS (*temat szerszy*) : Pedagogika

TK (*temat kojarzeniowy*) : Gry edukacyjne ; Gry i zabawy – stosowane – wychowanie ;
Metody aktywizujące (pedagog.) ; Praca zespołowa

Powyższe przykłady pozwalają prześledzić sposób, w jaki można przeszukiwać zasoby biblioteki, aby znaleźć książki o tematyce, potrzebnej czytelnikowi.

Aby cały ten system wyszukiwania poprzez hasła przedmiotowe mógł funkcjonować jak najlepiej, niezbędna jest nieustanna kontrola nad hasłami wprowadzanymi do bazy.

Katalog przedmiotowy naszej Biblioteki jest w fazie nieustannego doskonalenia go. Możemy poszczycić się wprowadzeniem do bazy komputerowej całości księgozbioru, także i we wszystkich naszych filii. Jednak należy dokończyć jeszcze porządkowanie haseł przedmiotowych i stworzyć sieć haseł wzorcowych.

Nawiązując do tytułowego pytania, z całą pewnością można stwierdzić, że hasła wzorcowe to narzędzie, bardzo przydatne. Umożliwia ono naszym czytelnikom, bardziej precyzyjne wyszukiwanie książek o tematyce, która jest im potrzebna, zwłaszcza dla nauczycieli, naszych najważniejszych użytkowników.